

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2021

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ (4)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 14 Ιουνίου 2021

8:00 – 11:00

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από **έξι (6)** σελίδες.

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 μονάδες)

A1. Να συμπληρώσετε την κάθε μία από τις πιο κάτω προτάσεις με μία από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ιστορικά ορθή πρόταση. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον κάθε ένα το γράμμα της φράσης που απαιτείται για τη συμπλήρωση.

(5 x 2 = 10 μονάδες)

1. Η επανάσταση στην οποία συμμετείχαν οι Καρμπονάροι το 1820 έγινε στη(ν):
 - α. Μεγάλη Βρετανία.
 - β. Ιταλία.
 - γ. Ρωσία.
2. Στις απαρχές της Βιομηχανικής Επανάστασης εφευρέθηκε:
 - α. ο τροχός.
 - β. η ατομική βόμβα.
 - γ. η ατμομηχανή.
3. Η αποικιοκρατία του 19^{ου} αιώνα ονομάστηκε και:
 - α. Ιμπεριαλισμός.
 - β. Καπιταλισμός.
 - γ. Σοσιαλισμός.
4. Ένα από τα βασικά γεγονότα κατά τη διάρκεια των Οκτωβριανών του 1931 στην Κύπρο ήταν:
 - α. το δημοψήφισμα υπέρ της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα.
 - β. οι παραιτήσεις των Ελλήνων βουλευτών από το Νομοθετικό Συμβούλιο.
 - γ. η χάραξη της «πράσινης γραμμής» ανάμεσα στους αντιμαχόμενους.

5. Κατά την αντεπίθεση των συμμαχικών δυνάμεων το 1944 έγινε η:
- α. επίθεση στο Περλ Χάρμπορ.
 - β. Μάχη της Κρήτης.
 - γ. απόβαση στη Νορμανδία.

A2. Να τοποθετήσετε τους πιο κάτω ιστορικούς όρους σε χρονολογική σειρά, ξεκινώντας από τον προγενέστερο και αριθμώντας τους από το 1 μέχρι το 5.
(5 x 2 = 10 μονάδες)

- α. «Μακεδονικός Αγώνας»
- β. «Τελική Πράξη του Ελσίνκι»
- γ. «Σχέδιο Μπαρμπαρόσα»
- δ. «Δόγμα Τρούμαν»
- ε. «Πόλεμος χαρακωμάτων»

ΜΕΡΟΣ Β΄ (45 μονάδες)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:
(3 x 5 = 15 μονάδες)

α. Συνθήκη Βουκουρεστίου
(χρονικό πλαίσιο, συμμετέχοντες, δύο [2] πρόνοιες)

β. “New Deal”
(χρονικό πλαίσιο, εμπνευστής, ορισμός)

γ. Συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου
(χρονικό πλαίσιο, τέσσερις [4] βασικές πρόνοιες)

B2. Σε κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων, να παρουσιάσετε την εξέλιξη του πολιτεύματος στο ελληνικό κράτος από την ίδρυσή του το 1830 μέχρι και τις παραμονές του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι πιο κάτω ιστορικοί όροι:

Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας, Συντάγματα 1844 και 1864, Αλέξανδρος Παπαναστασίου, πολιτειακές εξελίξεις 1935, καθεστώς 4^{ης} Αυγούστου
(15 μονάδες)

B3. Σε κείμενο έκτασης 150-200 λέξεων, να αναφέρετε έξι (6) αποφάσεις του Συνεδρίου της Βιέννης (1814-1815) και τρεις (3) συνολικά ομοιότητες με τις αποφάσεις του Συνεδρίου των Παρισίων (1919-1920).

(15 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 μονάδες)

Προσοχή:

- Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.

Γ1.

(11 μονάδες)

Παράθεμα I

Όταν έφτασαν στη διάσκεψη* τα νέα για την εξέγερση του Υψηλάντη [...] ανατέθηκε στον Καποδίστρια να συντάξει την αυστηρή απάντηση του τσάρου. Εκεί ο τσάρος εξέφραζε τη λύπη του για την εγκατάλειψη εκ μέρους του Υψηλάντη «των παραγγελμάτων της θρησκείας και της ηθικής», καταδίκασε «τις σκοτεινές υπενέργειες και τις ζοφερές σκευωρίες» του Υψηλάντη, ιδιαίτερα τους υπαιτιγμούς του περί ρωσικής βοήθειας, και τον διέταξε να αποσυρθεί αμέσως από τις Ηγεμονίες, όπου ο τσάρος δε θα του πρόσφερε καμία υποστήριξη και σε καμία περίπτωση δε θα επενέβαινε.

David Brewer, *Η φλόγα της Ελευθερίας, 1821-1833* (μτφρ. Τ. Σπερελάκη), εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2019, σελ. 96-97.

* Διάσκεψη της Ιερής Συμμαχίας στο Λάιμπαχ της Αυστρίας.

Παράθεμα II

Διάταγμα του σουλτάνου Μαχμούτ Β΄

[περ. 23 Μαρτίου / 4 Απριλίου 1821]

Ακόμη κι αν δεχτεί κανείς τον ισχυρισμό ότι ο Υψηλάντης υποκίνησε τους ληστές να ξεσηκωθούν χωρίς την ανάμειξη της Ρωσίας, από πού πήρε ο προδότης τους μηχανικούς του και είκοσι κανόνια κι όλες αυτές τις στολές και τα χρήματα για να ντύσει τους ληστές με στολές στρατιωτών του τακτικού ρωσικού στρατού;

Ηλίας Κολοβός, Σουκρού Ιλιτζάκ, Μοχαμάντ Σχαριάτ-Παναχί, *Η οργή του σουλτάνου. Αυτόγραφα διατάγματα του Μαχμούτ Β΄ το 1821*, εκδ. ΕΑΠ, Αθήνα 2021, σελ. 138.

Παράθεμα III

«Μεταξύ όλων τῶν Ρώσων», ἔλεγεν ὁ [τσάρος τῆς Ρωσίας] Ἀλέξανδρος, «εἶμαι ὁ μόνος ὁ μὴ ἀσπαζόμενος τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα». Δὲν ἤθελε τὸν θρίαμβον αὐτοῦ, διότι τὸν ἐθεώρει θρίαμβον ἐπαναστατικῶν κινήματων, ἅτινα κατεδίωκεν· ἀλλὰ δὲν ἤθελε καὶ τὴν καταστροφὴν του, διότι τὴν ἐθεώρει καταστροφὴν λαοῦ, μεθ' οὗ [= με τὸν ὁποῖο] οὐράνιοι δεσμοὶ τὸν συνέδεαν.

Σπυρίδων Τρικούπης, *Ιστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως*, τ. 2, εκδ. Σιδέρη, Αθήνα 1925, σελ. 17.

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. i. Να εντοπίσετε το κοινό θέμα των παραθεμάτων I, II και III.

(2 μονάδες)

ii. Να εξηγήσετε τι υποστηρίζεται στο κάθε παράθεμα για το θέμα αυτό, αναφέροντας ένα (1) επιχείρημα που χρησιμοποιείται σε κάθε περίπτωση.

(6 μονάδες)

β. Να αξιολογήσετε τον ρόλο των Ευρωπαϊκών Δυνάμεων στην επιτυχή έκβαση της Ελληνικής Επανάστασης, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με ένα (1) παράδειγμα.

(3 μονάδες)

Γ2.

(13 μονάδες)

Παραθέματα

Μενέλαος Κουζουπής CY21139

«Ήμουν μαθητής στη Σχολή Μισή. Ήθελα να τελειώσω τη Σχολή και να ακολουθήσω μια σταδιοδρομία στη ζωή μου. Όμως, η φτώχεια με ανάγκασε να καταταγώ στον στρατό. Τότε, είχα και κορμί. Με έκαναν ημιονηγό, και μετά την Παλαιστίνη, Συρία και Λίβανο, μας πήγαν στην Ιταλία, στο Κάστρο-Κάρο. Εκεί, πήραμε το βάπτισμα του πυρός, αφού ήταν η πρώτη μας επαφή κατά των Γερμανών, σε πολεμικές επιχειρήσεις».

Ανδρέας Κυρίσης CY19583

«Όταν το ΑΚΕΛ πήρε απόφαση να πάνε οι οπαδοί του στον πόλεμο, πήγα και εγώ. Ο σκοπός ήταν να σκοτωθεί ο φασισμός. Πήγα στην Παλαιστίνη και στην Αίγυπτο. Ήμουν ράφτης. Ήμασταν δύο ράφτες και είχαμε μια μηχανή. Όλη μέρα, ράβαμε μέσα στο τσαντίρι. Ράβαμε στολές, μπαλώναμε, κάναμε ό,τι χρειαζόταν. Αυτή ήταν η δουλειά μας. Μαζί μας, τότε, είχε και πολλούς Τουρκοκύπριους. Κάναμε παρέα, δεν ξεχωρίζαμε Τούρκους και Χριστιανούς. Ήμασταν όλοι μαζί».

Θανάσης Παπαϊωάννου RAF VR179950

«Πηγαίναμε για εκπαίδευση για να γίνουμε ιπτάμενοι. Εκεί μας ανακοίνωσαν ότι δεν χρειαζόνταν, πλέον, πιλότους. Ήθελαν μόνο πληρώματα βομβαρδιστικών. Καμία αντίρρηση, είπα. Πήγα να πολεμήσω, δεν με ενδιέφερε πού και πώς. Με επέλεξαν για ασυρματιστή. Δίπλα από τον αεροδιάδρομο, ήταν το νεκροταφείο του Fiskerton. Κάθε φορά που απογειωνόμασταν και προσγειωνόμασταν, μας υπενθύμιζε ότι είμαστε σημερινοί και αυριανοί [...]».

Δημήτρης Βαττής και Νατάσσα Γεωργίου, *Ξεχασμένοι ενός πολέμου*, εκδ. Πολιτιστικού Ιδρύματος Τραπέζης Κύπρου, Λευκωσία 2019, σελ. 14, 24 και 26.

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να δηλώσετε, αν τα παραθέματα αυτά είναι πρωτογενείς ή δευτερογενείς πηγές, και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(2 μονάδες)

β. Να εντοπίσετε στις πιο πάνω ιστορικές πηγές και να καταγράψετε:

- i. δύο (2) λόγους συμμετοχής,
- ii. τρεις (3) τρόπους συμμετοχής και
- iii. δύο (2) πολεμικές επιχειρήσεις στις οποίες έλαβαν μέρος Κύπριοι.

(7 μονάδες)

γ. Να αναφέρετε δύο (2) περιπτώσεις εθνικών αγώνων, στους οποίους συμμετείχαν Κύπριοι, καταγράφοντας δύο (2) τρόπους συμμετοχής σε κάθε περίπτωση.

(4 μονάδες)

Γ3.

(11 μονάδες)

Παράθεμα Ι

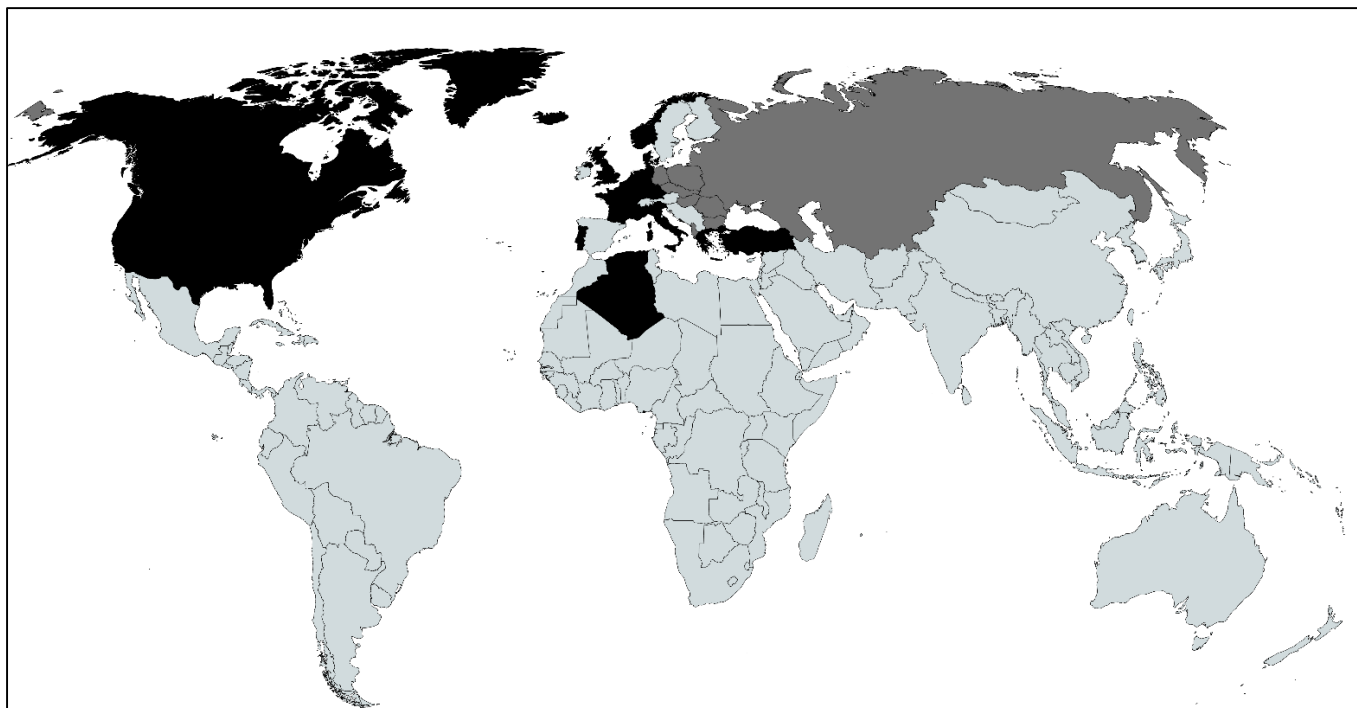
ΚΡΙΣΙΜΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Βρετανικό σατιρικό
περιοδικό Punch,
20 Σεπτεμβρίου 1961.
[απόδοση στα ελληνικά]

Ψηφιακό Αρχείο
(<https://punch.photoshelter.com/image/100004j5U2ujaUBY>)

Ημερομηνία ανάκτησης:
12 Ιουνίου 2021

Παράθεμα II

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις:

α. Να περιγράψετε το σκίτσο του παραθέματος I (πρόσωπα, αντικείμενα, σύμβολα) και να εξηγήσετε ποιο μήνυμα επιθυμεί να στείλει ο σκιτσογράφος.

(4 μονάδες)

β. Με ποιο συγκεκριμένο ιστορικό γεγονός εκείνης της περιόδου σχετίζεται το σκίτσο;

(1 μονάδα)

γ. Στον χάρτη του παραθέματος II απεικονίζονται οι δύο στρατιωτικοί συνασπισμοί της εποχής. Ποιοι είναι αυτοί και σε ποιες γεωγραφικές περιοχές εντοπίζονται;

(2 μονάδες)

δ. Να παρουσιάσετε συνοπτικά δύο (2) άλλα γεγονότα / άλλες κρίσεις της συγκεκριμένης περιόδου που συνδέονται με το κοινό θέμα των παραθεμάτων I και II.

(4 μονάδες)

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ